

ВПЛИВ ГЕНОТИПУ НА ЕКСТЕР'ЄРНІ ПОКАЗНИКИ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

Проведені дослідження показали, що у висококровних тварин за голштинської породою спостерігається зменшення показників більшості основних індексів будови тіла порівняно з напівкровними тваринами і чистопородними сименталами.

Екстер'єр, порода, індекси, стандарти, генотип

У всіх країнах інтенсивного тваринництва застосовують оцінку екстер'єру і конституції тварин. Досить вказати, що США своїми успіхами у розведенні найбільш високопродуктивної молочної породи у світі голштинської худоби значною мірою зобов'язані селекції тварин за типом, першу модель якого було розроблено селекціонерами ще в 1922 р. У результаті довгорічної цілеспрямованої селекції було створено голштинську худобу з яскраво вираженим молочним типом тварин. Оцінка типу будови тіла входить як складова у всі селекційні програми при вдосконаленні існуючих та створенні нових типів і порід. Крім того, існує тісний зв'язок екстер'єру з продуктивністю, відтворною здатністю тварин [2].

Оскільки українську червоно-рябу молочну породу створено шляхом відтворного схрещування сименталів з плідниками голштинської породи, то метою наших досліджень було вивчення екстер'єрних показників залежно від зміни частки спадковості голштинської породи в генотипі тварин.

Матеріал і методи досліджень. Дослідження проводились на базі племзаводів ВАГ "Шамраївське" і "Терезине" Київської області, племрепродуктора ПСП "Нива" Черкаської області

з вивчення екстер'єрних показників у корів-первісток симентальської ($n = 45$) та української червоно-рябої молочної порід з різною часткою спадковості голштинської породи у генотипі тварин ($n = 496$).

Результати досліджень. Аналіз результатів досліджень виявив зміни у промірах при зростанні частки крові голштинської породи у генотипі тварин. Так напівкровні (1/2С 1/2ЧРГ) корови поступалися тваринам чистопородної симентальської худоби за основними промірами. Між цими генотипами існує така різниця: висота в холці — 3 см при ймовірності $P > 0,999$, глибина грудей — 2 см при $P > 0,95$, ширина грудей — 2 см при $P > 0,99$, ширина в клубах — 5 см при $P > 0,999$, коса довжина тулуба — 6 см при $P > 0,999$, обхват грудей за лопатками — 2 см при $P < 0,95$, обхват п'ястка — 1 см при $P > 0,999$.

Подальше вивчення результатів досліджень вказує на підвищення показників основних промірів тварин із зростанням частки спадковості за голштинською породою у їхньому генотипі. Відтак збільшення промірів висококровних корів (1/16С 15/16ЧРГ) порівняно з низькокровними (1/2С 1/2ЧРГ) становить на: 6 см ($P > 0,999$) — висота в холці; 7 см ($P > 0,999$) — глибина грудей; 1 см ($P < 0,95$) — ширина грудей; 10 см ($P > 0,999$) — ширина в клубах; 9 см ($P > 0,999$) — коса довжина тулуба; 2 см ($P < 0,95$) — обхват грудей; 1 см ($P > 0,999$) — обхват п'ястка.

Разом з тим нами було вивчено показники промірів корів-первісток української червоно-рябої молочної породи в різних стадах та проведено порівняння з українським і канадським стандартами (таблиця).

Виявлено, що існує різниця між показниками промірів тулуба у різних стадах. Приміром, вищі показники висоти в холці (135 см), глибини грудей (72 см), ширини в клубах (52 см), обхвату п'ястка (20 см) мають тварини, які утримувалися в умовах племрепродуктора ПСП "Нива". На нашу думку, така розбіжність у показниках промірів тіла корів пояснюється впливом умов середовища протягом усього періоду вирощування та різним рівнем селекційно-племінної роботи у цих стадах.

Оскільки українську червоно-рябу молочну породу виведено з використанням голштинських бугаїв канадської селекції, ми

**Порівняння промірів корів-первісток української червоно-рябій молочної породи
з українським та канадським стандартами**

Цілирсьтво, стандарт	n	Проміри туба, см							обхват п'ястка
		висота в холмі	глибина грудей	ширина грудей	ширина в маклаках	коса довжина туба (нависю)	обхват грудей		
ВАТ "Шамрайське"	166	132±0,6	69±0,4	46±0,4	47±0,5	155±0,9	193±0,8	19±0,7	
ВАТ "Терезині"	166	133±0,3	71±0,3	47±0,3	51±0,2	156±0,5	192±0,7	19±0,1	
ПСЦ "Нива"	140	135±0,3	72±0,2	46±0,4	52±0,2	152±0,6	190±0,8	20±0,1	
У середньому	472	133±0,2	71±0,1	46±0,2	50±0,2	154±0,3	192±0,3	19±0,1	
Стандарт УчФРМ		138	75	52	54	165	199	19	
± до стандарту УчФРМ		-5	-4	-6	-5	-11	-7	±0	
Канадський стандарт (К)		138	75	48	50	155	189	18	
± до канадського стандарту		-5	-4	-2	±0	-1	+3	+1	

поставили за мету порівняти середні показники промірів тулуба корів-первісток з українським та канадським стандартами.

Установлено, що корови української червоно-рябої молочної породи, які утримувались у зазначених стадах, порівняно із стандартом цієї породи мали нижчі показники: за висотою в холці — на 5 см, глибиною грудей — на 4, шириною грудей — на 6, шириною в клубах — на 4, косою довжиною тулуба — на 11, обхватом грудей за лопатками — на 7 см. Порівняно із стандартом, розробленим селекціонерами Канади [1], їхні проміри виявились більш наближеними до цих показників, що пояснюється впливом спадковості голштинських плідників канадської селекції. Разом з тим досліджені тварини мали вищі показники промірів порівняно з канадським стандартом: за обхватом грудей за лопатками (+3 см), обхватом п'ястка (+1 см) при однаковій ширині в клубах (50 см). Перевага тварин української червоно-рябої молочної породи вказує на те, що вони більшою мірою зберегли особливості, характерні для вихідної материнської (симентальської) породи.

Порівнюючи корів з різною часткою спадковості за голштинською породою із стандартом породи, виявили, що висококровні тварини за голштинською породою найбільше наближаються за промірами до стандарту [1] корів-первісток української червоно-рябої молочної породи.

Для подальшої характеристики пропорційності розвитку тварин різних генотипів нами на основі промірів було визначено індекси будови тіла. Проводячи їхній аналіз, виявили, що зі зростанням частки крові голштинів у генотипі корів відбувається поступове зниження показників: довгоногості — до 45,87, грудного — до 62,23, компактності — до 123,13, костистості — до 14,16; за індексом розтягнутості висококровні (1/16С 15/16ЧРГ) тварини мають вищий показник (115,65) порівняно з налівкровними коровами (113,74).

Узагальнюючи результати досліджень основних промірів та індексів будови тіла корів-первісток різних генотипів, слід зазначити, що зі зростанням кровності за голштинською породою збільшуються такі проміри, як висота в холці, глибина грудей, ширина грудей, ширина в клубах, коса довжина тулуба та обхват грудей. Також відбуваються зміни у пропорційності розвитку тварин при зростанні частки спадковості голштинської

породи у їхньому генотипі. Так висококрівні тварини мають більш розтягнутий тулуб, менш збиті і мають нижній кістяк.

Висновки. За нашими даними, щодо оцінки екстер'єру корів української червоно-рябої молочної породи можна зробити такі висновки: у висококрівних за голштинською породою корів сформувався спеціалізований тип молочної породи і за більшістю основних промірів наближається до цільового стандарту української червоно-рябої молочної породи; у висококрівних тварин спостерігається зменшення показників більшості основних індексів будови тіла порівняно з напівкрівними тваринами і чистопородними симентами, що вказує на втрату м'ясних якостей.

1. Дубін А. М., Буркат В. П. Лінійна оцінка туну і генезис породи. – К.: Аграрна наука, 1998. – 108 с.

2. Розведення сільськогосподарських тварин / М. З. Басовський, В. П. Буркат, Д. Г. Вінничук та ін.; За ред. М. З. Басовського. – Біла Церква, 2001. – 400 с.

ВЛИЯНИЕ ГЕНОТИПА НА ЭКСТЕРЬЕРНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ КОРОВ УКРАИНСКОЙ КРАСНО-ПЁСТРОЙ МОЛОЧНОЙ ПОРОДЫ. А. А. Хомяк

Проведённые исследования показали, что у высококрёвных животных по голштинской породе наблюдается уменьшение показателей большинства основных индексов строения тела в сравнении с полукрёвными животными и чистопородными симентами.

Екстер'єр, порода, індекси, стандарти, генотип

INFLUENCE OF A GENOTYPE ON EXTERIOR TRAITS OF COWS UKRAINIAN RED-AND-WHITE DAIRY BREED. O. A. Khomyak

The lead researches have shown, that at higher-bloods of animals on Holstein to breed reduction of parameters of the majority of the basic indexes of a structure of a body in comparison with half-bloods of animal and purebred simental is observed.

Breed, index, standard, genotype